

Мјесечни економски преглед

ЈАНУАР -
ФЕБРУАР
2020

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
КАНЦЕЛАРИЈА ВОДЕЋЕГ ЕКОНОМИСТЕ

МЈЕСЕЧНИ ЕКОНОМСКИ ПРЕГЛЕД
ЈАНУАР - ФЕБРУАР 2020.

САДРЖАЈ

УВОДНИ САЖЕТАК	4
Г01: Стопа незапослености у одабраним земљама	5
Г02: Број незапослених лица у фебруару	5
Г03: Цијене нафте и жељезне руде на свјетском тржишту	5
Г04: Увоз према главним групама производа, годишње стопе раста	6
Г05: Извоз према главним групама производа, годишње стопе раста	6
Г06: Годишње промјене индустријске производње према подручјима	6
Г07: Годишња промјена просјечних потрошачких цијена за прва два мјесеца	7
Г08: Годишње промјене у девизном курсу, јануар 2020.	7
Г09: Девизне резерве ЦББиХ	7
Г10: Монетарна мултипликација	8
Г11: Стање на рачуну резерви код ЦББиХ	8
Г12: Депозити, годишње стопе раста	8
Г13: Кредити у бх. банкарском сектору	9
Г14: Мјесечне промјене индиректних пореза	9
Г15: Годишња стопа раста акциза	9
Г16: Задуженост генералне владе код комерцијалних банака, годишње промјене	10
Г17: Емисије шестомјесечних трезорских записа Републике Српске	10
Г18: Јавни дуг сектора генералне владе БиХ и земаља у региону	10
СТАТИСТИЧКИ ДОДАТАК	11

Уредништво:

- др Белма Чолаковић
- Елма Хасановић

УВОДНИ САЖЕТАК

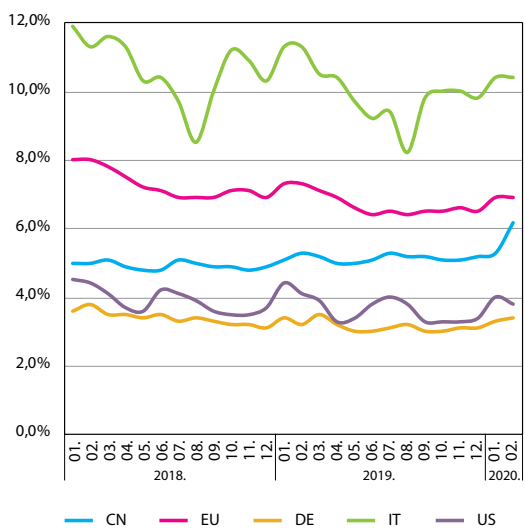
Забилежен је раст незапослености у свијету као резултат пандемије COVID-19 чије је прве економске посљедице осјетила Кина (Г01). Иако се број незапослених лица смањило, због многих дјелатности које су погођене пандемијом COVID-19, очекује се раст незапослености и у БиХ (Г02). Цијене нафте и жељезне руде су забилежиле пад на свјетском тржишту услед глобалног успоравања економија свијета (Г03). Увоз је смањен, највише услед смањења увоза производа минералног поријекла, док је с друге стране забилежен и пад извоза, првенствено извоза базних метала (Г04 и Г05). Пад индустријске производње у БиХ је резултат престанка рада појединих стратешких предузећа, али и слабије стране потражње, која је условљена ширењем пандемије COVID-19. Прерађивачка индустрија је забилежила најзначајнији пад (Г06). Благом расту цијена највише је допринио раст цијена хране и пића (Г07). Номинални курс КМ у јануару је депрецирао према већини валута главних трговинских партнера БиХ (Г08).

Девизне резерве су забилежиле незнатан пад у односу на крај године као резултат промјене у висини стране пасиве банака што је уобичајено за почетак године (Г09). Забилежено је тек благо убрзавање мултипликације новца због релативно непромијењених трендова у компонентама новчане масе (Г10). Основица за обрачун обавезне резерве стагнира од краја 2019. године, а вишак изнад обавезне резерве је смањен (Г11). У банкарском сектору је с једне стране забилежен раст укупних депозита, док је с друге стране забилежен значајан пад кредитне активности (Г12 и Г13).

Наплата прихода од индиректних пореза у прва два мјесеца је стабилна, али се очекује значајнији пад прихода у наредном периоду услед негативних посљедица пандемије COVID-19 (Г14 и Г15). Генерална влада БиХ је забилежила значајан раст обавеза по основу емитовања хартија од вриједности на годишњем нивоу (Г16). Влада Републике Српске је извршила двије емисије хартија од вриједности, док влада Федерације БиХ није имала емисија на тржишту капитала у прва два мјесеца текуће године (Г17). Јавна задуженост сектора генералне владе БиХ је умјерена (Г18).

НАПОМЕНА: ЗБОГ ВАНРЕДНИХ УСЛОВА РАДА УСЉЕД ПАНДЕМИЈЕ, ОВАЈ МЈЕСЕЧНИ ЕКОНОМСКИ ПРЕГЛЕД НЕ САДРЖИ СТАТИСТИЧКЕ ТАБЕЛЕ МОЛИМО ВАС ДА ПОДАТКЕ ПРЕУЗИМАТЕ ДИРЕКТНО СА ВЕБ СТРАНИЦЕ ЦББиХ. ХВАЛА.

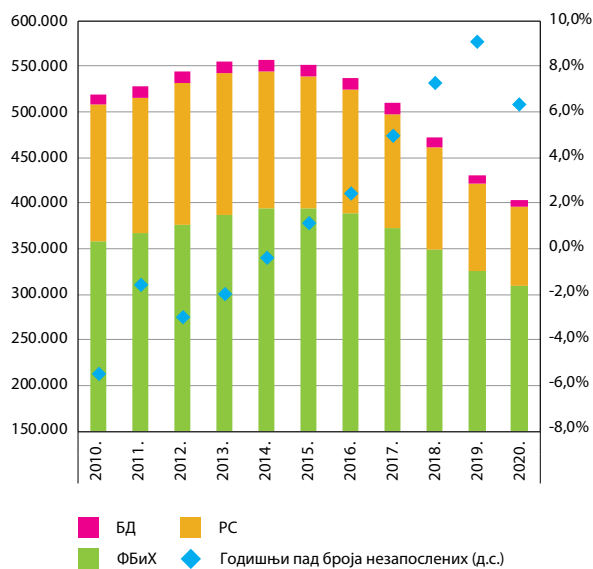
Г01: Стопа незапослености у одабраним земљама

Извор: Eurostat, National Bureau of Statistics of China

У последњим годинама је примјетан силазан тренд стопе незапослености у већини земаља, као резултат раста економске активности. Слиједом снажног утицаја пандемије COVID-19 која је успорила или зауставила глобални проток роба и услуга, очекује се раст незапослености у наредним мјесецима, што је евидентно на крају фебруара у Кини, која је првотно извориште епидемије.

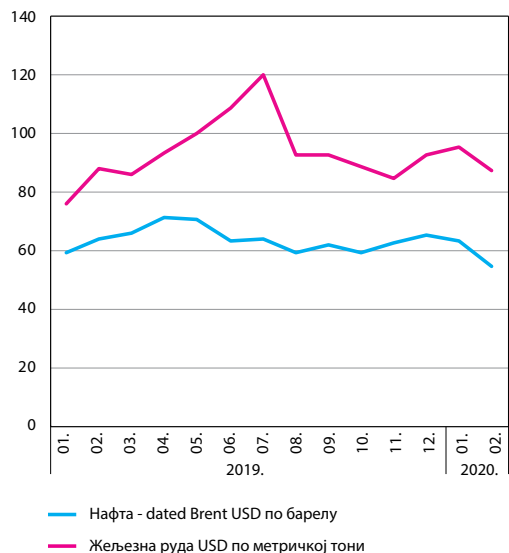
Г02: Број незапослених лица у фебруару

Извор: Агенција за рад и запошљавање БиХ

Након што је у претходној години забиљежен најмањи број незапослених лица у последњој декади, у прва два мјесеца текуће године настављен је пад броја незапослених лица на годишњем нивоу. Ипак, слиједом снажног утицаја пандемије коронавируса која је узроковала престанак рада бројних дјелатности, у наредним мјесецима се очекује прекид овог позитивног тренда.

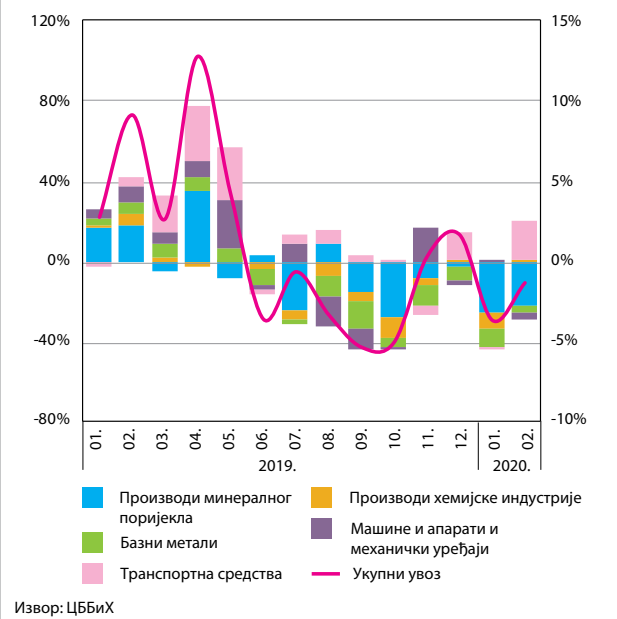
Г03: Цијене нафте и жељезне руде на свјетском тржишту

Извор: www.indexmundi.com

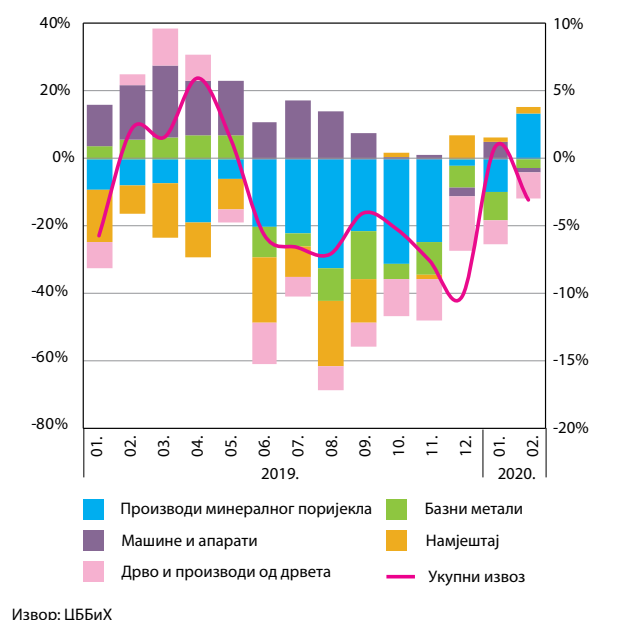
Цијена нафте на свјетском тржишту од почетка године је у паду, односно од средине 2019. године, када је и дошло до глобалног економског успоравања, те трговинских баријера. У фебруару је цијена нафте износила 55 USD по барелу што представља мјесечни пад од 13,5%, док је на годишњем нивоу цијена нафте нижа за 14,2%. Успоравање свјетских економија узроковало је и смањење цијена жељезне руде, цијена по метричкој тони износила 87,6 USD у фебруару, што представља смањење од 8,4% на мјесечном нивоу.

Г04: Увоз према главним групама производа, годишње стопе раста

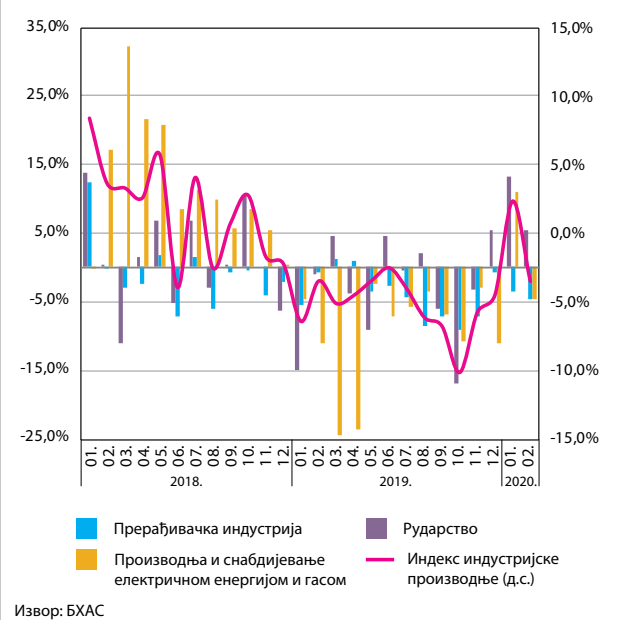
У прва два мјесеца 2020. године увоз је смањен за 2,3% на годишњем нивоу. Најзначајније смањење је регистровано код увоза производа минералног поријекла 22,8%, с тим да је дошло и до смањења цијене нафте на свјетском тржишту, али и до смањења увезене количине. Увоз базних метала се смањило, али не тако драстично као што је то случај код извоза, те је смањење за прва два мјесеца износило 5,5%. Једино још увоз возила биљежи позитивне и високе стопе раста. Тако је увоз возила за прва два мјесеца 2020. године на годишњем нивоу повећан за 10,9%.

Г05: Извоз према главним групама производа, годишње стопе раста

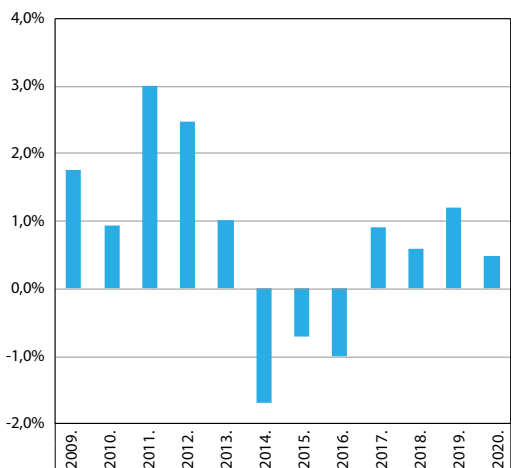
За прва два мјесеца 2020. године, извоз је смањен за 1,2% на годишњем нивоу. Стопа смањења извоза у фебруару износи 3,0% на мјесечном нивоу. Извоз производа минералног поријекла је за прва два мјесеца остварио позитивну стопу раста од 1,2% на годишњем нивоу, с тим да су мјесечне осцилације јако изражене. У јануару је забиљежен пад извоза ове групе од 9,6%, док је у фебруару регистрован раст од 13,2%. Од почетка године најзначајније смањење извоза биљеже базни метали 16,9% за прва два мјесеца, у првом реду због гашења Алуминијума, док се и извоз производа од жељеза и челика смањило за 4,1%, због смањења тражње. Извоз дрвета и производа од дрвета је смањен за 7,2%. Једино је извоз машина и апарата и електричних уређаја за прва два мјесеца остварио позитивну, али доста ниску годишњу стопу раста (1,7%).

Г06: Годишње промјене индустријске производње према подручјима

Значајан пад индустријске производње који је забиљежен током цијеле претходне године је кратко прекинут у јануару, након чега је у фебруару опет забиљежен пад производње на годишњем нивоу. Пад производње је резултат престанака рада појединих стратешких предузећа, те слабије иностране потражње, слиједом све већег утицаја пандемије коронавируса. Посматрајући период од прва два мјесеца, у односу на исти период претходне године, биљежи се пад индустријске производње од 0,7%. Дјелатности производње и дистрибуције електричне енергије и гаса, те рударство биљеже раст производње, док снажан пад прерађивачке индустрије има најзначајнији допринос смањењу индустријске производње.

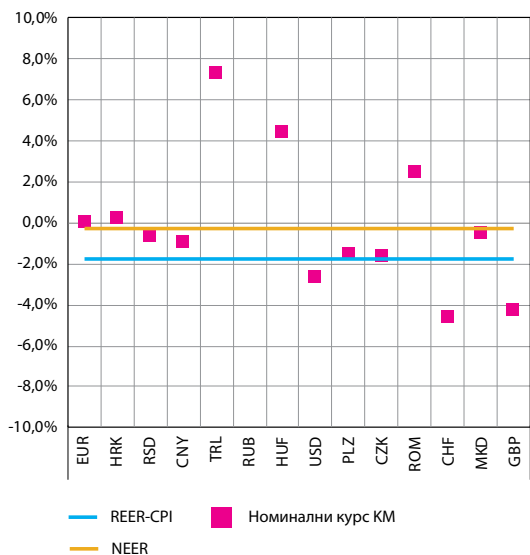
Г07: Годишња промјена просјечних потрошачких цијена за прва два мјесеца

Извор: БХАС

Посматрано на годишњом основу период од прва два мјесеца, благи раст општег нивоа цијена највећим дијелом је детерминисан доприносом раста цијена хране и пиће (0,4 п.п), те алкохолних пића и дувана (0,3 п.п). Истовремено, цијене одјеће и обуће биљеже негативан допринос расту општег нивоа цијене (-0,4 п.п), уз забиљежен годишњи пад цијена од 9,1%.

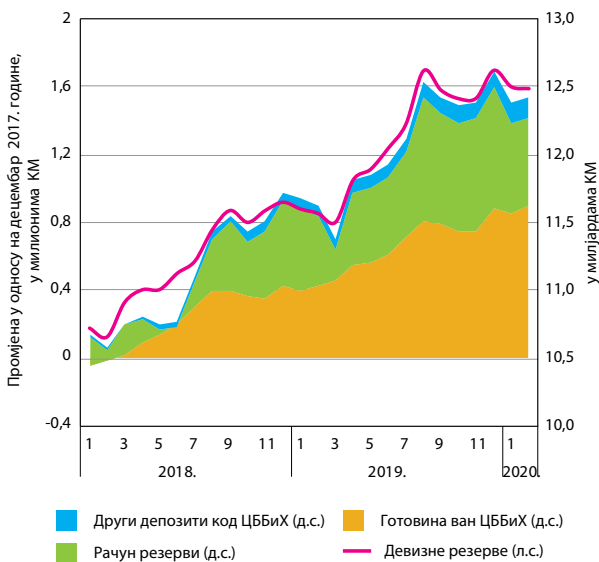
Г08: Годишње промјене у девизном курсу, јануар 2020.

Извор: ЦББиХ

Номинални курс КМ у јануару 2020. године је депрецирао према већини валута наших главних трговинских партнера. Најизраженија депрецијација КМ на годишњем нивоу је забиљежена према руској рубљи 10,2%, британској фунти 4,2% и америчком долару за 2,7%. Тако номинални ефективни курс NEER указују на депрецијацију КМ према валутама главних трговинских партнера 0,2% у посљедњих годину дана, гдје су валуте поредане према значају земље у трговинској размјени. Депрецијација NEER је узрокована номиналном депрецијацијом КМ према валутама земаља у развоју, а као посљедица кретања EUR (наше сидрене валуте) према америчком долару. Реални ефективни курс КМ (REER) на годишњем нивоу показује значајнију депрецијацију од 1,8%, што указује на нижу инфлацију у нашој земљи од оних у земљама нашим трговинским партнерима.

Г09: Девизне резерве ЦББиХ

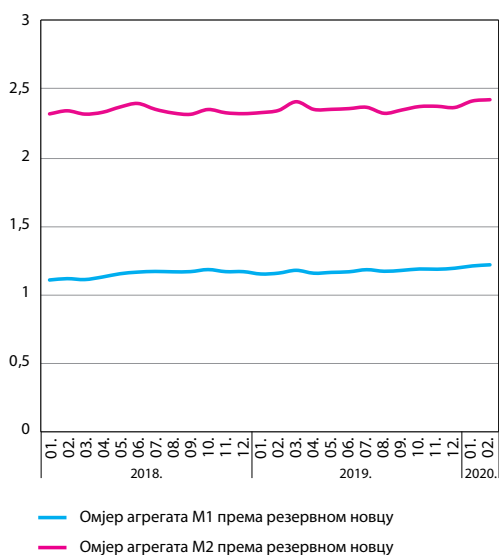

Извор: ЦББиХ

Девизне резерве су забиљежиле благо смањење (135.2 милиона КМ, или 1.07%) у прва два мјесеца, у односу на крај 2019. године. То није неуобичајено за почетак године, првенствено усљед промјена у висини стране пасиве банака.

Међу компонентама резервног новца, готовина изван ЦББиХ има све значајнији утјецај на промјене у нивоу девизних резерви. При томе, битно је напоменути да је количина КМ ван комерцијалних банака готово непромијењена од половине 2019. године, али је повећана количина КМ у трезорима банака.

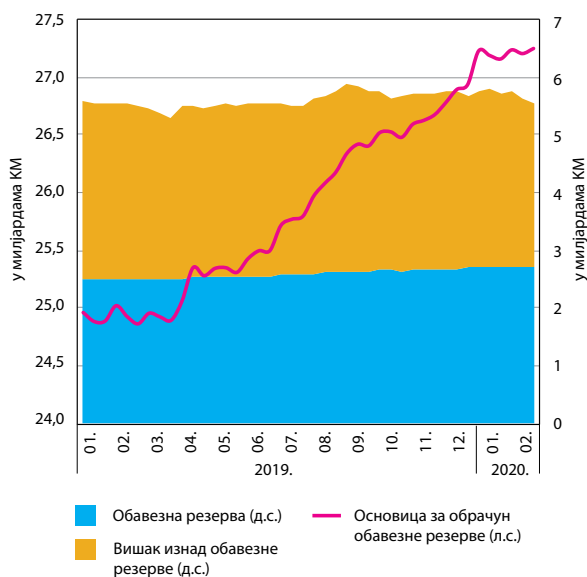
Г10: Монетарна мултипликација

Извор: ЦББиХ

Због релативно непромијењених трендова у компонентама новчане масе, биљежи се тек благо убрзавање мултипликације новца у прва два мјесеца 2020. године. Без значајније рочне трансформације депозита домаћих сектора, што је првенствено условљено висином каматних стопа на депозите домаћим секторима, као и снажније кредитне активности, не може се очекивати ни значајнији раст мултипликатора новца.

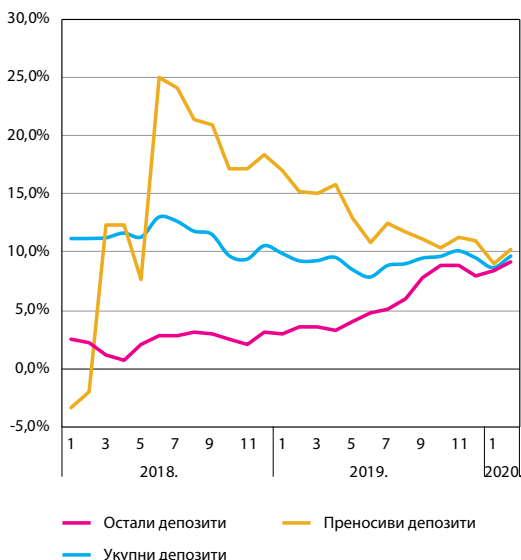
Г11: Стање на рачуну резерви код ЦББиХ

Извор: ЦББиХ

Основица за обрачун обавезне резерве стагнира од краја 2019. године. Не може се говорити о промјени тренда, јер се у првим мјесецима године, обично, привремено смањује страна пасива банака. Са друге стране, вишак изнад обавезне резерве је смањен у прва два мјесеца 2020. године (150.4 милиона КМ, или 5.05%). Нема назнака да се ради о јачању преференција ка страниј активи, или држању готовине, било од стране банака, или становништва. Поменуто упућује на закључак да је смањење вишка изнад обавезне резерве посљедица регулаторних промјена у погледу резервисања за кредитне губитке. Имплицитна стопа обавезне резерве је, у посљедњем обрачунском периоду у фебруару, износила 20.4%. Стопа обавезне резерве је била непромијењена на 10%.

Г12: Депозити, годишње стопе раста

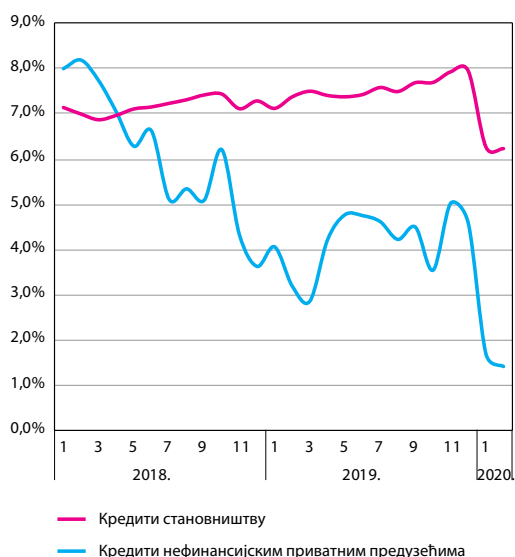

Извор: ЦББиХ

У фебруару је настављен раст укупних депозита по високим стопама. Забиљежена је стопа раста од 9,67% на годишњем нивоу, уз, до сада, највишу вриједност укупних депозита (23,96 милијарди КМ на крају фебруара). Депозити у домаћој валути расту брже од депозита у страниј валути и на мјесечном и на годишњем нивоу. Унутар обе групе депозита настављен је тренд раста орочених депозита.

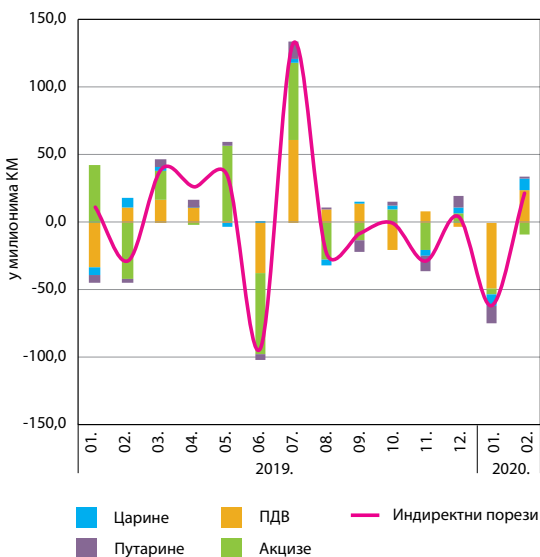
Г13: Кредити у бх. банкарском сектору

Извор: ЦББиХ

У извјештајном периоду је забиљежен значајан пад кредитне активности. Разлика између стопе кредитног раста привреди и становништву је додатно повећана. Као последица различите динамике кредитног раста промијењена је структура кредитног портфеља. Кредити привреди су у периоду 2/2019-2/2020. смањили своје учешће у укупним кредитима за 1,36 п.п, а кредити становништву се повећали за 0,73 п.п. тако да је њихово учешће у укупним кредитима 48,35% на крају фебруара 2020. године.

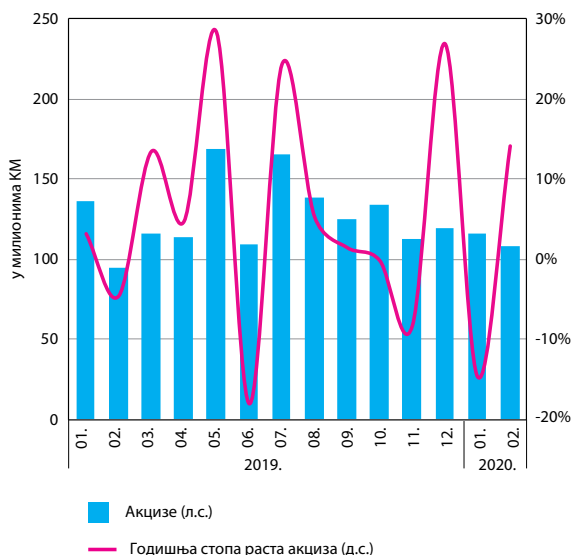
Г14: Мјесечне промјене индиректних пореза

Извор: Управа за индиректно опорезивање

У прва два мјесеца 2020. године настављен је раст прихода од индиректних пореза, који су у односу на исти период претходне године забиљежили кумулативни раст од 45,3 милиона КМ (4,5%). Највећи допринос расту прихода је од ПДВ-а који је након уобичајеног јануарског пада на мјесечном нивоу, у фебруару забиљежио мјесечни раст. Иако су приходи од царина изгубили доста на значају, који су раније имали за финансирање буџета, они су и даље битни за фискалну консолидацију свих нивоа влада у БиХ. Њихово значајно смањење може довести до буџетских проблема. Царине се наплаћују на увоз роба из трећих земаља, првенствено из Кине. Прелиминарни подаци индиректних пореза за март указују даљи раст прихода од индиректних пореза, који ће засигурно у периоду који долази претрпјети поремећаје усљед глобалне пандемије COVID-19.

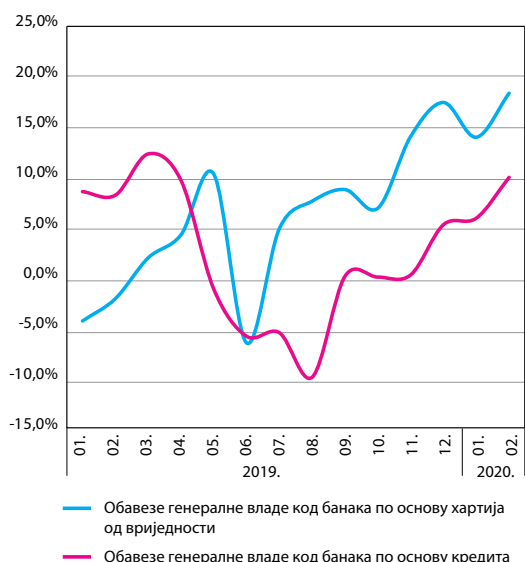
Г15: Годишња стопа раста акциза

Извор: Управа за индиректно опорезивање

У прва два мјесеца текуће године забиљежена је нешто боља наплата прихода од акциза у односу на исти период претходне године. У наведеном периоду прикупљено је 230,7 милиона КМ по основу акциза, што представља раст од 6,6 милиона КМ. Због рестриктивних мјера које су на снази због пандемије COVID-19, а које за последицу већ имају мању потражњу и потрошњу нафте и других акцизних производа, у наредном периоду се засигурно може очекивати негативан утицај на наплату прихода по овом основу.

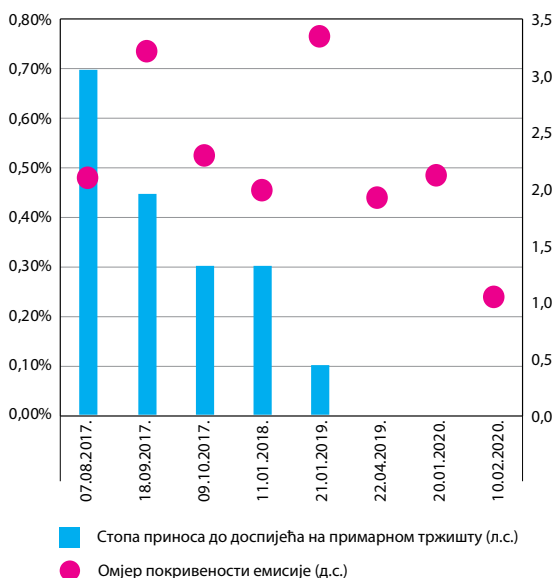
Г16: Задуженост генералне владе код комерцијалних банака, годишње промјене

Извор: ЦББиХ

У фебруару је забиљежен значајан раст обавеза по основу хартија од вриједности генералне владе на годишњем нивоу (335,7 милиона КМ), док је за исти период раст кредита генералне владе био незнатан. На крају фебруара укупна задуженост сектора генералне владе по наведена два основа је износила 2,62 милијарде КМ, што представља годишњи раст обавеза од 14,7%. Изложеност банкарског сектора према сектору генералне владе на крају фебруара је била око 8,0% укупне активе банкарског сектора. У наредном периоду та изложеност ће засигурно бити већа, с обзиром да ће владе морати задуживањем надомјестити недостајуће приходе у буџетима који ће бити смањени усљед посљедица пандемије COVID-19.

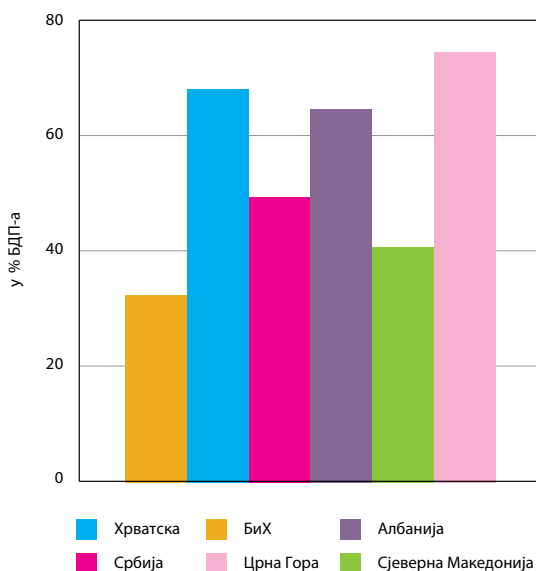
Г17: Емисије шестомјесечних трезорских записа Републике Српске

Извор: BLSE

У прва два мјесеца Федерација није вршила емисије на Сарајевској берзи, док је Република Српска извршила двије емисије шестомјесечних трезорских записа. Обје емисије су биле успјешне, а укупни износ емисија је био 66 милиона КМ. Иако су и јануарска и фебруарска емисија извршене по каматној стопи од 0%, тражња за краткорочним јавним дугом Републике Српске је била битно различита. Значајно смањење тражње за јавним дугом испољено током фебруарске емисије је задњи пут забиљежено прије три године и могло би се довести у везу са промјеном пословне политике банака у вези са степеном изложености према сектору генералне владе, али и са висином јавног дуга Републике Српске.

Г18: Јавни дуг сектора генералне владе БиХ и земаља у региону

Извор: ММФ

БиХ спада у умјерено задужене земље. Јавни дуг сектора генералне владе БиХ у односу на земље у региону је најнижи и износи 32,5% изражено у процентима БДП-а. У том смислу, одређени капацитети за новим задуживањем постоје. На нивоу државе очекује се реализација нових задужења, чија би средства била усмјерена на ублажавање посљедица по БиХ буџете, које ће произаћи као резултат глобалне пандемије COVID-19.

ИЗДАВАЧ

Централна банка Босне и Херцеговине
Маршала Тита 25, 71000 Сарајево
Тел. + 387 33 278 100, 663 630
Fax +387 33 278 188
www.cbbh.ba
e-mail: contact@cbbh.ba

Публиковање и умножавање у образовне и некомерцијалне сврхе је дозвољено уз сагласност издавача.